

Dialekt- och folkminnesarkivet
 Box 1743
 Ö. Ågatan 27
 752 47 Uppsala

M 249 STÄDAT OCH OSTÄDAT

Denna frågelista sänds till meddelare både vid Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala, Nordiska Museet i Stockholm, Norsk Etnologisk Gransking i Oslo, Svenska Folkkultursarkivet i Helsingfors och flera läns museer. Den blir således besvarad av betydligt fler än vanligt och ger möjligheter till jämförelser mellan tre nordiska länder.

Städning kan innebära allt från att damma och plocka undan tidningar till storrengöring. Att det "är städat" kan ha olika innebörd för olika människor. Det har också skett stora förändringar med nya material och andra redskap, med förändrade familjemönster och större andel förvärvsarbetande kvinnor.

Med denna frågelista vill vi undersöka vad människor menar med att det är städat eller ostädat, hur städningen påverkar familjelivet, hur det städas i dag och vilka förändringar som skett i vår tid.

Skicka gärna in fotografier. Ange, om möjligt, när, var och av vem de är tagna. Vi behåller foton och använder dem vid behov om Du inte skriver att Du vill ha dem tillbaka.

HUSHÅLLET

Beskriv bostaden och vilka som bor i den. Hur gamla är de? Har någon vuxen sitt dagliga arbete i hemmet? Berätta om andra förhållanden i hemmet som kan påverka städningen (t.ex. om någon är sjuk eller handikappad, om det finns husdjur osv.).

VAD MENAR DU MED ATT "HA DET STÄDAT"

När tycker Du att det känns ostädat - några speciella tecken? Hur skall det vara för att Du skall tycka att bostaden är väl städad? Anser Du att det är viktigare att vissa delar av bostaden är mer välstäddade än andra? I så fall vilka delar? Händer det att Du har dåligt samvete för att bostaden är ostäddad? Har andra i hushållet en annan mening om när det är städat? Var går gränsen för Din egen trivsel, är det t.ex. något Du absolut inte kan stå ut med?

Jämför den egna städningen med om andra har det städat eller ostädat hos sig. Vad är det i så fall Du fäster Dig vid, ge gärna exempel. Kommenterar Du det till vederbörande eller till andra? Bryr Du Dig själv om vad utomstående kan tänkas tycka om städningen i Ditt hem? Hur påverkar det Dig och vad gör Du åt det?

VEM STÄDAR OCH VAR

När städar ni? Har ni t.ex. bestämda städdagar, vilka i så fall? Om Du inte städar regelbundet, vad brukar då föranleda städning? Städar Du eller "plockar upp" inför besök, alla besök eller bara vissa? Har Du hjälp utifrån ibland, med vad och av vem? Om Du städar dagligen, beskriv den dagliga städningen t.ex. från morgon till kväll.

Har ni storstädning, t.ex. vår-, höst- eller julstädning? Hur skiljer sig denna från mer regelbunden städning? Tycker Du dessa storstädningar är speciellt påfrestande?

Har någon huvudansvaret för städningen, eller vem tar vanligen initiativ till städning? Vem/vilka städar till vardags och vilka gör det vid storstädning? Ställs speciella villkor för städning, t.ex. betalning till barn och ungdomar? Brukar det vara kontroverser om vem som skall städa, vad man skall städa och hur det skall göras? Om så är fallet hur löser ni dem?

Tycker Du att det är roligt att städa, eller finns vissa moment som är speciellt roliga eller tråkiga? Lyssnar Du till musik eller muntrar upp Dig på annat sätt under städningen? Konkurrerar städningen vanligen med andra sysslor, som Du hellre skulle vilja göra?

STÄDTEKNIK

Hur och av vem har Du själv lärt Dig städa? Deltog Du som barn i hemmets städning? Hade Du fasta uppgifter? Fick Du belöning någon gång? Har yrkeserfarenhet bidragit till Din städteknik? Använder Du Dig av speciella städanvisningar, läser Du t.ex. om städning i dags- eller veckopress?

Beskriv vad som finns i Ditt städskåp. Gör gärna en ganska detaljerad förteckning av redskap, rengöringsmedel o.likn. Om det finns särskilda skäl för Dig att använda vissa sorter, så tala om varför. Har Du något som Du aldrig använder?

Beskriv städtekniken vid olika städmoment, t.ex. städning av målade och omålade ytor, golv, fönster, kök, spis, badrum och toalett. Vad gör Du med heltäckningsmattor? Piskas hushållets mattor? Vad gör Du med ömtåliga ting och ytor, t.ex. polerade möbler, finare prydnadsglas etc.? Har Du särskilda städknep - var har Du i så fall fått dem ifrån?

Påverkar städningen hemmets inredning eller möblering? Har ni särskilda regler i hemmet för att underlätta städningen? Skall man ta av sig ytterskorna i farstun hos er och gäller det alla som kommer? Förekommer särskilda avklädningsrum för dem som har exempelvis verkstads- eller ladugårdsarbete?

STÄDNING I TIDIGARE PERIODER I LIVET

Beskriv städningen i de olika hushåll Du varit medlem i, alltifrån barndomen. Har den förändrats mycket sedan dess? Vilka sysslor var särskilt betungande i de olika hushållen? Vem ansvarade för städningen i dem? Hur gick den till?

Hade ni utomstående till hjälp, med vad i så fall? Minns Du när speciella städredskap (som dammsugare m.fl.) anskaffades? När skedde det och hur reagerade ni? Om Du själv fått mer ansvar för städningen har Du då ändrat på något?

Har Du haft erfarenheter av skadedjur som loppor, löss, mal, mjölbaggas, silverfiskar eller andra småkryp? Vad gjorde ni för att bli av med dem?

Tycker Du att inställningen till städning och städande har förändrats - till det bättre eller till det sämre? Upplever Du själv städningen som roligare eller tråkigare än förr?

Svara gärna utförligt på frågorna och glöm inte att uppge Ditt namn, Ditt födelseår och det landskap och socken eller stad Ditt svar gäller för. Har Du foton på städredskap eller städsituationer, skicka gärna med dem, men ange om vi får behålla foton eller om Du vill ha dem tillbaka!

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!
WE/AL 1990

Denna lista överensstämmer med Nordiska Museets frågelista 216.